

L'HORA DEL POBLE

PORTBOU

ÀNGEL REYNAL

Marta Arranz Perpinyà | **PORTBOU**

■ Montserrat Vayreda va escriure el següent poema dedicat a la població:

Portbou de la aigües manses
On sovint ancles les naus,
Resisteixes quan no avances,
Tens del seny totes les claus,
Benvinguts trens i bonances.
Ofereixes verds i blaus,
Unit al mar ens atraus.

Portbou és un dels municipis amb més història i més diferenciat de la comarca, està situat a l'extrem boreal del Cap de Creus i és l'últim poble de l'Alt Empordà: limita amb la frontera francesa, a la comarca veïna del Rosselló. Des-

taca pel seu territori accidentat, amb penya-segats i costa rocosa que fan de la vila una autèntica postal. Els seus orígens comencen a una cala, que formava part del monestir de Sant Quirze de Colera.

L'ESTACIÓ. El llegat de Portbou sempre ha estat arrelat a la frontera i, òbviament, al ferrocarril. El poble ha destacat sempre per la importància de la seva estació internacional. La primera va ser construïda el 1870 i la darrera, i actual, és del 1929. L'edificació, que et transporta a les antigues estacions de ferrocarrils amb una gran marquesina de ferro i vidre, va ser obra de Joan Tor-

Portbou avui és un poble tranquil, amb serveis i ben comunicat

ras i Guardiola, el qual fou considerat l'Eiffel català. Un dels altres tresors que amaga la història de Portbou són els refugis de la guerra civil, que es van construir amb l'objectiu de protegir la població dels bombardejos de l'avi-

ació i vaixells franquistes. Portbou sempre ha sigut un poble d'acollida i una zona de pas per a personatges il·lustres. Un dels noms més destacats de la història que va morir a la població va ser el pensador i filòsof Walter Benjamin. Actualment, al cementiri del municipi es pot visitar el memorial de Walter Benjamin, tot i que les restes del personatge no reposen a la tomba, ja que va ser enterrat a la fossa comuna.

PORTBOU AVUI. És un poble tranquil, amb bons serveis i ben comunicat. Ha sabut mantenir l'essència de poble costaner, sense convertir-se en una localitat massificada durant els mesos d'estiu.

• **HABITANTS**
1.095

• **EXTENSIÓ**
9,22 KM²

• **ALCALDIA**
Xavier Barranco
Angulo

• **GOVERN**
ARA PORTBOU

• **FESTA MAJOR**
25 de juliol

• **GENTILICI**
Portbouenca i
portbouenc

• **CODI POSTAL**
17497

ENTREVISTA ■ XAVIER BARRANCO ANGULO. ALCALDE DE LA POBLACIÓ

'Portbou és el diamant en brut de la Costa Brava Nord'

Marta Arranz Perpinyà | PORTBOU

■ Com explicaria el poble de Portbou a algú que no l'ha visitat mai?

Jo diria que Portbou és el diamant en brut de la Costa Brava Nord: molta gent el relaciona amb l'estació, la duana, la frontera..., però més enllà d'aquests espais, Portbou és un dels pocs reductes amb el seu litoral completament verge que queden en aquesta part de la costa, amb un paisatge impactant, molt potent, de penya-segats que es despengen sobre el mar des d'alçades increïbles i s'endinsen en les aigües cristal·lines.

Quins llocs d'interès en destacaria per visitar?

La costa és impactant, la seva potència i bellesa és tal que et deixa sense paraules.

Quina oferta turística hi podem trobar?

L'oferta és molt variada i està enfocada al turisme *slow*, familiar i no massificat. Si es vol fer turisme industrial, l'estació del ferrocarril és un espai indefugible, també hi tenim els espais de memòria que fan referència a l'exili i que conviden a fer excursions dins el poble però també transfrontereres. Hi ha rutes que segueixen restes megalítiques, el castell de Querroig i una xarxa de camins i senders de muntanya que inclou-

uen el GR-92, que en el tram ibèric comença a Portbou, i també estem promocionant les rutes ciclables amb *e-bike* i transfrontereres amb els nostres veïns de Cervera de la Marenda.

Per descomptat, recomanem la visita al Memorial Passatges de Dani Karavan en memòria de Walter Benjamin i el cementiri maçó de Portbou que acabem de completar amb informació en línia a través de codis QR.

Aquest estiu consolidarem una nova oferta de caiac i enocaiac, realment innovadora, divertida i interessant. Al port de Portbou hi ha empreses i entitats que oferiran activitats de vela lleugera i submarinisme aquest estiu.

Quin patrimoni arquitectònic o bé cultural no es pot perdre el visitant?

El rastre de l'esplendorós passat noucentista de Portbou es pot observar a peu de carrer en les cases dels agents de duanes, algunes d'elles amb clares reminiscències maçoneres, com la Casa Herrero o Can Piera. També és important entendre l'estació, el barri més antic, a tocar de l'estació, amb les cases dels pioners, i la majestuosa església neogòtica de Santa Maria, construïda i donada per Claudi Planàs (president del ferrocarril MZA del moment). També hi ha una petita joia oculta que

« L'oferta és molt variada i està enfocada al turisme 'slow', familiar i no massificat »

« Hi ha una petita joia oculta que molt poca gent coneix i és visitable: el pantà de Portbou »

molt poca gent coneix i que és el pantà de Portbou, que és visitable i, a més, és una excursió molt agradable.

Quins projectes ha pogut tirar endavant el govern durant el darrer mandat?

El primer i més important ha consistit a sanejar l'economia municipal, que presentava un deute insostenible i que ha requerit molts esforços. Dit això, hem pogut desencallar la construcció de la Casa Walter Benjamin a l'antic ajuntament, i estem en procés de modernitzar tot el sistema de potabilització d'aigua. En breu, s'iniciarà la construcció de l'edifici del port de Portbou i del camí d'emergència que permetrà tancar un nou itinerari costaner. Te-

nim la ferma intenció de cobrir el tram de la riera més proper al nucli urbà per allunyar el perill de riudes i poder-hi construir una extensió del passeig sobre. També hem fet una aportació molt important en els fons DUS 5000 Fons Next Generation, que si arriben, faran de Portbou una autèntica *smart city* del tot sostenible.

Mirant el futur, cap a on camina el municipi de Portbou?

Hem fet una aposta molt decidida pel turisme de qualitat amb la marca «Portbou, el mar dels Pirineus», que està donant molt bons resultats. La idea és generar noves sinergies que ens permetin proporcionar una oferta de qualitat als nostres visitants, basada en experiències en el medi natu-

ral, de caire familiar i certament exclusives. També estem treballant projectes molt interessants amb ADIF i les empreses vinculades a la logística i el ferrocarril ubicades a l'estació de Portbou, que promouran la formació dels joves en el món del ferrocarril i la logística, que són dos mercats laborals en clar creixement i de futur. Portbou té molts avantatges: bona comunicació per ferrocarril i carretera, bons serveis a les persones, activitat econòmica i cultural sostinguda estiu i hivern, un entorn natural privilegiat i tranquil·litat. Molta gent ho està veient, ho valoren i cada vegada són més els joves que decideixen instal·lar-s'hi, tot i que, actualment, l'oferta d'habitatges al municipi és molt limitada. ■

RESTAURANT
"EL ESPAÑA"

RESTAURANT
"EL CLUB"

Passeig Sardana, 4 i 5 - Méndez Núñez, 11 - 17497 PORTBOU - T. 972 390 004 - M. 639 665 865
www.restaurantespana.cat - florescrespo@telefonica.net - restaurantespana

SABIES QUE... ?

■ ...Portbou, com a vila independent, només té 138 anys d'història?

UN PETIT PASSEIG DES DELS SEUS INICIS. El 24 de maig de 1885, i de forma solemne, Portbou esdevingué un nou municipi català. I què ho va fer possible? Sens dubte l'arribada del ferrocarril i la connexió amb França. La línia ferroviària havia arribat l'any 1875 i, un any després, s'inaugurà el túnel dels Belitres. La seva construcció va ser finançada amb capital francès.

Catalunya ja estava, des d'aquell moment, unida a França, a Europa. La companyia que es va fer càrrec de la seva explotació va ser la Compañía de Tarragona a Barcelona y Francia (TBF). El seu delegat a la nova vila va ser un dels homes més influents de l'època, en Claudi Planàs. Monàrquic i catòlic fervorós, va començar el bastiment d'una capella privada, de tals dimensions que se la pot considerar una petita «catedral». També era el propietari dels terrenys on tenia projectada la construcció del cementiri, evidentment també privat i catòlic. Això l'enfrontà a una nova institució vilatana.

LA MAÇONERIA ARRIBA A PORTBOU. Sempre s'ha cregut que els maçons catalans van estar darrere del finançament de la línia ferroviària que va connectar el nostre país amb França. La lògia El Progreso Portbouense va néixer el mateix any de la constitució de Portbou com a municipi i cap de districte. Els principals «germans» van ser formats a la lògia figuerenca, La Luz. El Progreso es fundà com un «triangle» d'aquella i, amb la majoria de membres establerts al sector de les duanes, aviat aconseguí superar en nombre la seva «casa mare».

Destacats socis com en Josep Herrero Carreto i en Francesc Xavier Bosch Dalfó van arribar a ser alcaldes de la vila amb una majoria de socis com a regidors. Aquesta situació, doncs, els enfrontà directament amb en Claudi Planàs.

La maçoneria propugnava la laïcitat i el republicanisme. Enfront es trobaven els catòlics monàrquics. I aquest va ser el cas de Portbou. En els seus dotze anys d'història, El Progreso va promoure l'ensenyament als més necessitats, així com la seva tutela econòmica. No

cal dir que aquesta situació, agreujada amb «traïcions» internes per part d'alguns «germans» provinents del catolicisme vilatà, porta la lògia a la seva dissolució, l'any 1897. Els pocs membres que en quedaren van anar a raure al partit republicà.

Aquesta és la breu història d'una lògia maçònica, reflex d'una època d'esplendor i prosperitat a la vila. Encara avui, al cementiri que es va dir «neutre», s'hi poden veure làpides de maçons.

L'ESDEVENIR D'UN POBLE FRONTERER. Portbou va tenir el seu apogeu a la dècada dels anys trenta. La població va créixer de tal manera que el poble es va haver d'estendre en-

filant-se a
nya i ocupant
a tocar de la plat-

la munta-
la petita vall
ja. La guerra
d'Espanya va enderrocar o malmetre una gran quantitat d'habitatges. La postguerra fou duríssima. Es tancà la frontera i es va sobreviure com bonament es va poder. Una altra època d'esplendor va ser la dècada dels anys seixanta. El trànsit de mercaderies era tal que la companyia Renfe no donava l'abast per satisfer la demanda de vagonets. Més tard, el trasllat de la duana principal a la Jonquera i la poca competitivitat del ferrocarril envers el transport per carretera van portar la vila a un declivi que encara es fa ben palès. ■

